

de Staatssecretaris van Justitie en veiligheid

Landelijk Bureau

Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

datum 13 december 2018

betreft Consultatie Besluit tot wijziging van het Vreemdelingenbesluit
2000, in verband met de aanpassing van de procedure bij de
behandeling van herhaalde asielaanvragen

ons kenmerk O35.1-18244-LR

doorkiesnummer -
e-mail -

Geachte heer/mevrouw,

Op 15 november jl. Is het besluit tot wijziging van het Vreemdelingenbesluit 2000, in verband met de aanpassing van de procedure bij de behandeling van herhaalde asielaanvraag ter consultatie gebracht.

Wij zijn van mening dat de wijziging niet moet worden doorgevoerd omdat hiermee een belangrijke waarborg wordt losgelaten die essentieel is voor een zorgvuldige asielprocedure. Bovendien zou de Staatssecretaris geen wijzigingen in de asielprocedure moeten aanbrengen nu de wachttijden extreem hoog zijn. De Staatssecretaris zou zich eerst moeten richten op het wegwerken van deze achterstanden.

De wijziging van het besluit houdt in dat het eerste gehoor voor asielzoekers die een herhaalde aanvraag indienen wordt afgeschaft wanneer op basis van de stukken blijkt dat deze aanvraag geen kans van slagen heeft.

Ten eerste merkt VluchtelingenWerk op dat het risicovol is om een opvolgende aanvraag als "kansarm" te duiden. Alle aanvragen dienen op de eigen merites te worden beoordeeld, ongeacht of dit een eerste of een opvolgende asielaanvraag betreft. Immers, in asielzaken dient te worden gewaarborgd dat de asielzoeker niet wordt teruggestuurd naar zijn land van herkomst of een ander gebied waar hij te vrezen heeft voor vervolging of dreigt slachtoffer te worden van schending van artikel 3 EVRM. Bovendien is de UNHCR is van mening dat het absoluut noodzakelijk is dat nieuwe elementen (zoals

13 december 2018

Consultatie Besluit tot wijziging van het
Vreemdelingenbesluit 2000, in verband met
de aanpassing van de procedure bij de
behandeling van herhaalde asielaanvragen

verklaringen) die ten grondslag worden gelegd aan een opvolgende aanvraag volledig en individueel worden onderzocht. Een gehoor tijdens een opvolgende aanvraag is dus relevant¹.

De procedure voor herhaalde aanvragen is de afgelopen jaren reeds ernstig ingekort. In 2014 is de zogenaamde eendagstoets ingevoerd. Asielzoekers die een herhaalde aanvraag in willen dienen moeten dit nu schriftelijk melden bij de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND). Vervolgens kan de beoordeling van de asielaanvraag in één dag worden afgerond na het afnemen van een gehoor waarin de asielzoeker aangeeft welke nieuwe feiten of omstandigheden er in zijn geval zijn.

Wanneer de procedure nog meer wordt ingekort door het gehoor af te schaffen wanneer er schriftelijk geen nieuwe feiten of omstandigheden zijn gemeld, bestaat het risico dat mensen worden uitgezet naar een land waar ze gevaar lopen voor hun leven. Door het gehoor bij herhaalde aanvragen eruit te halen, kan zich namelijk het volgende voordoen. Een asielzoeker stelt in zijn herhaalde aanvraag bekeerd te zijn, hij kan dit niet onderbouwen met verklaringen van derden of andere stukken. Daarom overlegt hij geen nieuwe stukken. Voordat het gehoor heeft plaatsgevonden, gaat de IND er waarschijnlijk van uit dat het om een opvolgende aanvraag gaat die geen kans van slagen heeft. Echter, tijdens het gehoor kan de asielzoeker zijn bekering, enkel door verklaringen, aannemelijk maken². Het is de vraag hoe dit soort situaties worden aangepakt op het moment dat bij kansloze opvolgende aanvragen geen gehoor meer gaat plaatsvinden.

Daarbij merkt VluchtelingenWerk op dat tussen een kwart en een derde van alle herhaalde asielverzoeken wordt ingewilligd.³ Dit betekent dat een aanzienlijk deel van de herhaalde aanvragen succesvol zijn, en dat deze asielzoekers derhalve daadwerkelijk risico lopen bij terugkeer naar het land van herkomst. Voor VluchtelingenWerk is niet duidelijk hoe de Staatssecretaris waarborgt dat er geen asielzoekers onterecht geen gehoor krijgen omdat het lijkt dat het om een aanvraag gaat die geen kans van slagen heeft.

De Staatssecretaris geeft in het besluit aan dat in de Vreemdelingencirculaire nader zal worden uitgewerkt in welke gevallen het gehoor achterwege zal worden gelaten. Daarbij worden een aantal situaties genoemd. Hieronder gaan wij in op een aantal van deze gevallen.

1 'Improving Asylum Procedures: Comparative analysis and recommendations for law and practice' (2010)

2 Zie ook de volgende uitspraken: Rb Utrecht, NL18.5140, ABRvS, ECLI:NL:RVS:2014:1307

3 Beleidsdoorlichting begrotingsartikel 37.2, 2018

13 december 2018

Consultatie Besluit tot wijziging van het
Vreemdelingenbesluit 2000, in verband met
de aanpassing van de procedure bij de
behandeling van herhaalde asielaanvragen

1. De situatie dat een asielzoeker zicht beroept op hetzelfde asielrelaas als in een eerdere procedure zonder dat er nieuwe elementen of bevindingen zijn. VluchtelingenWerk vraagt zich af hoe de IND hier mee omgaat als er een beroep wordt gedaan op intensivering van de bekering? De asielzoeker dient deze intensivering te onderbouwen / beschrijven tijdens zijn gehoor⁴.

2. De situatie dat een asielzoeker zich enkel beroept op de verslechterde situatie in een land van herkomst (en de IND kan asielaanvraag beoordelen op basis van informatie uit openbare bronnen). In sommige gevallen kan het toch in de rede liggen om de asielzoeker te horen, aangezien een verslechterde algemene situatie in het land van herkomst in de individuele situatie het relaas kan leiden tot vluchtelingschap of toelating op grond van artikel 29 lid 1 onder b sub b Vw (3 EVRM). Kan de Staatssecretaris aangeven dat in deze gevallen toch een gehoor plaats vindt?

3. De situatie dat een asielzoeker afkomstig is uit een veilig land van herkomst of al internationale bescherming geniet in een EU-lidstaat (spoor 2- zaken). VluchtelingenWerk merkt op dat in veilige landen van herkomst of in andere EU lidstaten zich nieuwe ontwikkelingen kunnen voordoen die relevant zijn voor de asielzoeker. Dit kan gaan om landeninformatie die bekend wordt, beleidswijzigingen die door het veilige land van herkomst of de EU-lidstaat wordt gevoerd. Hoe gaat de Staatssecretaris hier mee om?

Voorts wijzen wij erop dat de Staatssecretaris voornemens is een aantal wijzigingen in de asielprocedure door te voeren, zoals het inperken van de rechtsbijstand, het wijzigen van de aanmeldfase en het terugbrengen van de verblijfsvergunning bepaalde tijd van 5 naar 3 jaar. Deze maatregelen zouden in onderlinge samenhang moeten worden gezien, de maatregelen in de beginfase van een (eerste) asielprocedure kunnen immers doorwerken bij de behandeling van een vervolgaanvraag. De beoordeling van iedere maatregel afzonderlijk is daarom niet zorgvuldig.

Het is voor VluchtelingenWerk niet duidelijk hoe de asielprocedure op een zorgvuldige manier kan worden uitgevoerd wanneer al deze maatregelen van kracht gaan. Daarbij komt dat de wachttijd voor de asielprocedure nu is opgelopen tot 52 weken⁵. Het wegwerken van deze achterstanden zou eerst de prioriteit moeten krijgen voordat de Staatssecretaris nieuwe maatregelen in gaat voeren.

Gelet op het bovenstaande zijn wij van mening dat de wijziging om het gehoor in bepaalde gevallen af te schaffen niet moet worden doorgevoerd.

4 Zie de uitspraken genoemd onder voetnoot 2

5 Zie de brief van VluchtelingenWerk van 6 december 2018 voor het AO vreemdelingen- en asielbeleid van 13 december 2018.

13 december 2018

Consultatie Besluit tot wijziging van het
Vreemdelingenbesluit 2000, in verband met
de aanpassing van de procedure bij de
behandeling van herhaalde asielaanvragen

Jasper Kuipers,
Adjunct Directeur